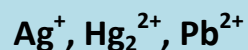

REAKCJE CHARAKTERYSTYCZNE KATIONÓW GRUPY I

WSKAZÓWKI DOTYCZĄCE WYKONYWANIA REAKCJI CHARAKTERYSTYCZNYCH

1. Wszystkie reakcje charakterystyczne, chyba że podano inaczej, należy wykonywać w następujący sposób:

- pobieramy ok. 5 kropli roztworu wodnego danego kationu,
- dodajemy ok. $0,5 \text{ cm}^3$ wody destylowanej,
- dodajemy ok. $0,5 \text{ cm}^3$ roztworu odczynnika chemicznego, z którym wykonujemy reakcję.

2. Jeżeli badamy roztwarzanie wytrąconego osadu to postępujemy następująco:

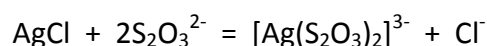
- wytrącony osad przemywamy dwukrotnie 1 cm^3 wody destylowanej,
- zawartość probówki, każdorazowo, zostawiamy na kilka minut w statywie aby osad opadł na dno probówki,
- roztwór nad osadem zlewamy ostrożnie do drugiej czystej probówki,
- do tak przemytego osadu dodajemy odczynnik, za pomocą którego roztwarzamy osad.

I. SREBRO, Ag

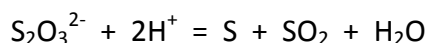
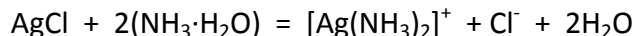
Srebro jest najlepszym przewodnikiem ciepła i prądu elektrycznego. Jest odporne na działanie składników powietrza (nie utlenia się tlenem z powietrza), natomiast w obecności siarkowodoru ciemnieje z utworzeniem Ag_2S . W szeregu napięciowym metali znajduje się na prawo od wodoru (nie wypiera wodoru z kwasów). Roztworza się najlepiej w HNO_3 , wolniej w stężonym kwasie siarkowym(VI).

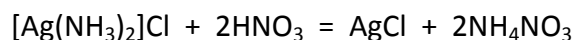
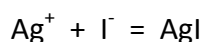
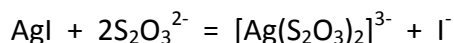
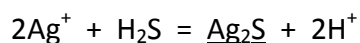
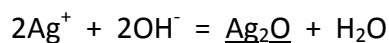
W swoich związkach srebro występuje głównie na +1 stopniu utlenienia, rzadziej jako dwuwartościowe.

REAKCJE CHARAKTERYSTYCZNE KATIONU Ag^+ **1. Reakcja kationu Ag^+ z 2 M HCl****1.1. Roztworzenie AgCl w roztworze $\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3$ z utworzeniem jonu bis(tiosiarczano)srebrzanowego(I)**

Roztworzenie osadu należy przeprowadzić po jego dwukrotnym przemyciu wodą destylowaną, porcjami po 1 cm^3 . W odmiennym przypadku należy oczekiwać reakcji:

1.2. Roztworzenie AgCl w roztworze amoniaku

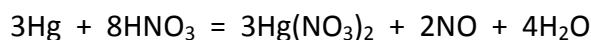
Po dodaniu roztworu kwasu azotowego(V) wytrąca się ponownie osad AgCl (czasami powstaje tylko zmętnienie).

2. Reakcja kationu Ag^+ z KI**2.1. Roztworzenie AgI w roztworze amoniaku****2.2. Roztworzenie AgI w roztworze $\text{Na}_2\text{S}_2\text{O}_3$** **3. Reakcja kationu Ag^+ z AKT (ogrzewanie w łaźni wodnej)****3.1. Roztworzenie Ag_2S w HNO_3 na gorąco****4. Reakcja kationu Ag^+ z nadmiarem NaOH**

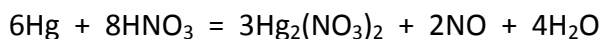
Osad Ag_2O nie roztwarza się w nadmiarze NaOH.

II. RTĘĆ, Hg

Rtęć jest metalem szlachetnym (znajduje się na prawo od wodoru) i z roztworów kwasów nie wypiera gazowego wodoru. Najlepiej rozтворя się na gorąco w kwasach utleniających, np. w HNO_3 i w stężonym H_2SO_4 . W zależności od ilości użytego metalu, rtęć rozтворя się w kwasie azotowym(V) z utworzeniem azotanu(V) rtęci(II):

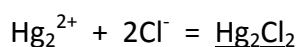

lub z utworzeniem azotanu(V) rtęci(I):

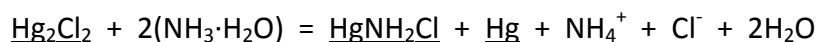

REAKCJE CHARAKTERYSTYCZNE KATIONU Hg_2^{2+}

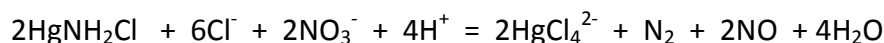
1. Reakcja kationu Hg_2^{2+} z 2 M HCl

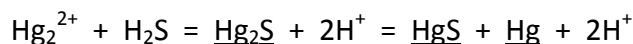
1.1. Rozтворяnie Hg_2Cl_2 w roztworze amoniaku

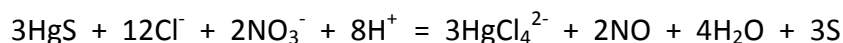
1.1.2. Rozтворяnie HgNH_2Cl w wodzie królewskiej

2. Reakcja kationu Hg_2^{2+} z AKT (ogrzewanie w łaźni wodnej)

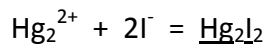
2.1. Rozтворяnie HgS w wodzie królewskiej na gorąco

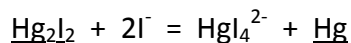
3. Reakcja kationu Hg_2^{2+} z SnCl_2

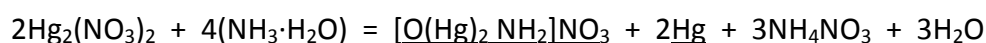
4. Reakcja kationu Hg_2^{2+} z KI

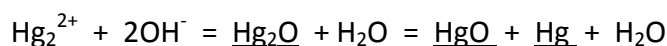
4.1. Rozтворяnie Hg_2I_2 w nadmiarze KI

5. Reakcja kationu Hg_2^{2+} z nadmiarem amoniaku

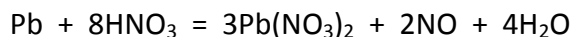

6. Reakcja kationu Hg_2^{2+} z nadmiarem NaOH

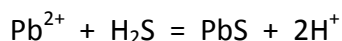

III. OŁÓW, Pb

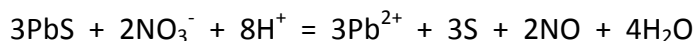
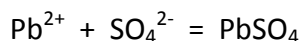
Ołów jest pierwiastkiem metalicznym o zabarwieniu szaroniebieskim, wykazującym na świeżym przekroju niebieskobiłą barwę o pięknym połysku. Jest on bardzo miękki, kowalny i łatwo topliwy. Utlenia się na powietrzu, pokrywając się przy tym warstwą ochronną zabezpieczającą metal przed dalszym utlenianiem. W reakcji z rozcieńczonymi kwasami: solnym i siarkowym ołów nie przechodzi do roztworu, gdyż tworzące się trudno rozpuszczalne sole $PbCl_2$ i $PbSO_4$ pokrywają całkowicie powierzchnię metalu ochronną warstewką chroniącą go przed dalszym działaniem kwasów. Najlepiej roztwarza się w rozcieńczonym kwasie azotowym(V):

REAKCJE CHARAKTERYSTYCZNE KATIONU Pb^{2+} 1. Reakcja kationu Pb^{2+} z 2 M HCl

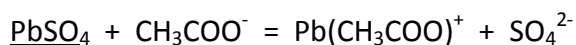
1.1. Rozpuszczanie wytrąconego osadu w gorącej wodzie

2. Reakcja kationu Pb^{2+} z AKT (ogrzewanie w łaźni wodnej)

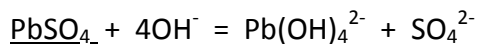
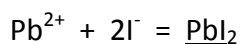
2.1. Roztworzenie wytrąconego osadu w HNO_3 na gorąco

3. Reakcja kationu Pb^{2+} z rozcieńczonym H_2SO_4

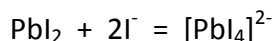
3.1. Roztworzenie wytrąconego osadu w roztworze CH_3COONH_4

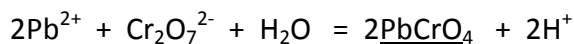
3.2. Roztworzenie wytrąconego osadu w roztworze NaOH

4. Reakcja kationu Pb^{2+} z KI

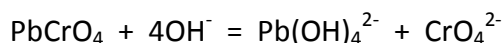
4.1. Roztworzenie wytrąconego osadu w nadmiarze KI

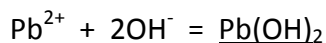
4.2. Rozpuszczanie wytrąconego osadu przez ogrzewanie i ponowne wytrącenie przez schłodzenie

5. Reakcja kationu Pb^{2+} z $K_2Cr_2O_7$

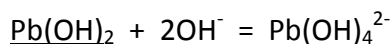
5.1. Roztworzenie wytrąconego osadu w roztworze NaOH

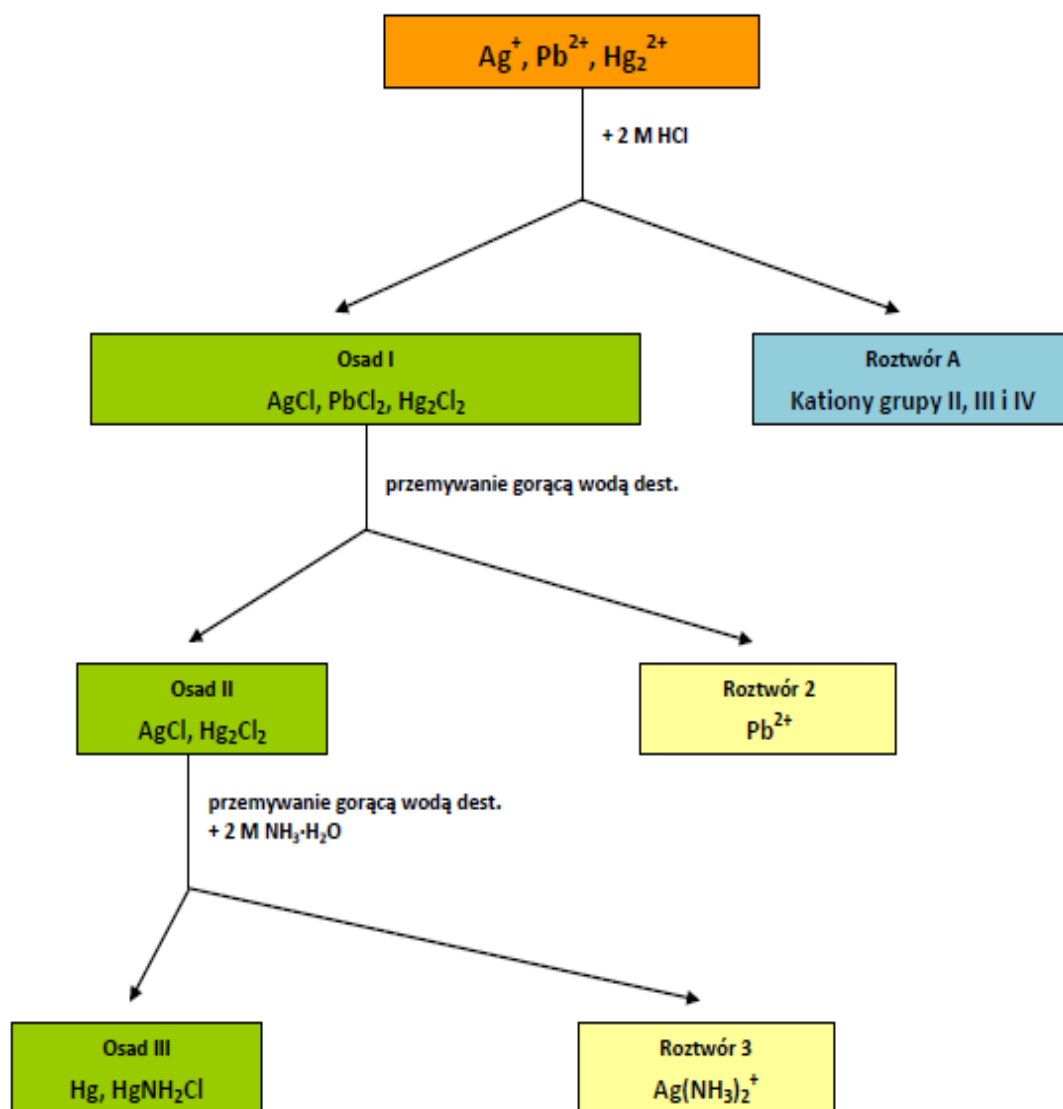
6. Reakcja kationu Pb^{2+} z nadmiarem amoniaku

W reakcji z amoniakiem wytrąca się mieszanina wodorotlenku ołowiu i zasadowej soli nieroztworzalnej w nadmiarze amoniaku.

7. Reakcja kationu Pb^{2+} z NaOH

7.1. Roztworzenie wytrąconego osadu w nadmiarze NaOH

ANALIZA SYSTEMATYCZNA KATIONÓW GRUPY I: Ag^+ , Pb^{2+} , Hg_2^{2+}

Do szklanej probówki przenieść ok. 1 cm^3 roztworu otrzymanego do analizy i dodawać kroplami około 1 cm^3 2 M HCl .

Wytrącony **osad I** odwirować. **W roztworze A** wykonać próbę na całkowite strącenie chlorków kationów I Grupy. Jeśli wytrąci się ponownie osad, odwirować, roztwór wylać do pojemnika na metale ciężkie. Osad połączyć z osadem I, i przemyć dwukrotnie zimną wodą destylowaną. Przesącze z przemywania odrzucić.

Osad I, zawierający chlorki kationów I grupy przemyć kilka razy niewielką ilością (ok. $1,5 \text{ cm}^3$) gorącej wody destylowanej (max. 5 cm^3). Roztwór po przemyciu osadu zlewać do czystej probówki! PbCl_2 rozpuszcza się bowiem w tych warunkach i przechodzi do roztworu 2, w osadzie pozostają AgCl i Hg_2Cl_2 .

Roztwór 2 podzielić na kilka części i wykrywać ołów w reakcjach charakterystycznych z rozcieńczonym H_2SO_4 , K_2CrO_4 lub z KI .

Osad II przemyć, przynajmniej dwa razy, gorącą wodą destylowaną. Do tak przemytego osadu II dodać 1 cm^3 2 M amoniaku. W przypadku obecności Hg_2Cl_2 osad natychmiast czernieje, natomiast AgCl rozтворя się i przechodzi do roztworu w formie chlorku diaminasrebra.

Roztwór 3, zawierający $[\text{Ag}(\text{NH}_3)_2]\text{Cl}$ podzielić na dwie części. Do pierwszej części roztworu dodawać 2 M HNO_3 do odczynu kwaśnego. Wytrącenie się białego osadu AgCl , względnie silne zmętnienie roztworu świadczy o obecności jonu Ag^+ .

Do drugiej części roztworu $[\text{Ag}(\text{NH}_3)_2]\text{Cl}$ dodać niewielką ilość roztworu KI : wytrącenie się żółtego osadu AgI potwierdza obecność jonu Ag^+ .

Osad III, po przemyciu wodą destylowaną rozтворяć w probówce szklanej w 2 cm^3 wody królewskiej na gorąco. Roztwór po rozтворzeniu osadu III odparować prawie do sucha, dodać kilka kropli wody destylowanej a następnie kilka kropli roztworu SnCl_2 . Biały lub czerniejący osad świadczy o obecności jonów Hg_2^{2+} .